

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
4. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
İZMİR İL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

İZMİR İLİ'NİN KARASAL VE İÇ SU EKOSİSTEMLERİ
BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK ENVANTER VE İZLEME PROJESİ
İZLENECEK TÜRLER VE ÖZELLİKLİ ALANLAR

HAZIRLAYANLAR

Adnan ÇOLAK, Mustafa Dönmez, Merve Can KAHRAMAN KÖSEMEK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	6
1. İZLENECEK TÜRLER	8
1.1. İZLENECEK FLORA TÜRLERİ	8
1.1.1. <i>Campanula mugeana</i> (Mügenin Çançiçeği)	8
1.1.2. <i>Campanula teucroides</i> (Bozdağ Çanı)	9
1.1.3. <i>Cytisus orientalis</i> (Şark Tırfılı)	10
1.1.4. <i>Minuartia nifensis</i> (Nif Tıstısı)	11
1.1.5. <i>Peucedanum guvenianum</i> (Efe Rezenesi)	12
1.1.6. <i>Chionodoxa luciliae</i> (= <i>Scilla luciliae</i>) (Bozdağ Sümbülü)	13
1.1.7. <i>Asperula daphneola</i> (Yatık Belumotu)	14
1.2. İZLENECEK FAUNA TÜRLERİ	15
1.2.1. İZLENECEK MEMELİ TÜRLERİ	15
1.2.1.1 <i>Canis lupus</i> (Kurt)	15
1.2.1.2 <i>Capreolus capreolus</i> (Karaca)	16
1.2.2. İZLENECEK KUŞ TÜRLERİ	17
1.2.2.1 <i>Haematopus finschi</i> (Poyrazkuşu)	17
1.2.2.2 <i>Numenius arquata</i> (Kervançulluğu)	18
1.2.2.3 <i>Pelecanus crispus</i> (Tepeli Pelikan)	19
1.2.2.4 <i>Puffinus yelkouan</i> (Yelkovan)	20
1.2.2.6 <i>Vanellus vanellus</i> (Kızkuşu)	22
1.2.2.7 <i>Aythya ferina</i> (Elmabaş Patka)	23
1.2.2.8 <i>Aythya nyroca</i> (Pasbaş Patka)	24
1.2.3. İZLENECEK İÇ SU BALIKLARI TÜRLERİ	25
1.2.3.1 <i>Oncorhynchus mykiss</i> (Alabalık Türü)	25

1.2.3.2 <i>Alburnus attalus</i> (İnci Balığı)	26
1.2.3.3 <i>Anguilla anguilla</i> (Yılan Balığı)	27
2. İZLENECEK ÖZELLİKLİ ALANLAR	28
2.1. Bozdağlar	28
2.2. Nif Dağı	29
2.3. Mahmut Dağı	30
2.4. Gediz Deltası.....	31
2.5. Ovacık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası.....	32

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 1 *Campanula mugeana* (Mügenin Çançiçeği)

Fotoğraf 2 *Campanula teucroides* (Bozdağ Çanı)

Fotoğraf 3 *Cytisus orientalis* (Şark Tırfılı)

Fotoğraf 4 *Minuartia nifensis* (Nif Tıstısı)

Fotoğraf 5 *Peucedanum guvenianum* (Efe Rezenesi)

Fotoğraf 7 *Chionodoxa luciliae* (= *Scilla luciliae*) (Bozdağ Sümbülü)

Fotoğraf 8 *Canis lupus* (Kurt)

Fotoğraf 9 *Capreolus capreolus* (Karaca)

Fotoğraf 10 *Haematopus finschi* (Poyrazkuşu)

Fotoğraf 11 *Numenius arquata* (Kervançulluğu)

Fotoğraf 12 *Pelecanus crispus* (Tepeli Pelikan)

Fotoğraf 13 *Streptopelia turtur* (Üveyik)

Fotoğraf 14 *Streptopelia turtur* (Üveyik)

Fotoğraf 15 *Vanellus vanellus* (Kız Kuşu)

Fotoğraf 16 *Aythya ferina* (Elmabaş Patka)

Fotoğraf 17 *Aythya nyroca* (Pasbaş Patka)

Fotoğraf 18 *Oncorhynchus mykiss* (Gökkuşluğu Alabalığı)

Fotoğraf 19 *Alburnus attalus* (İnci Balığı)

Fotoğraf 20 *Anguilla anguilla* (Yılan Balığı)

Fotoğraf 21 Bozdağ Habitatu

Fotoğraf 22 Nif Dağı Habitatu

Fotoğraf 23 Mahmut Dağı Habitatu

Fotoğraf 24 Gediz Deltası Özellikli Yaban Hayvanı Alanı

Fotoğraf 25 Bayındır Ovacık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Özellikli Yaban Hayvanı Alanı

ÖNSÖZ

Günümüzde doğanın insanlar tarafından kendi amaçları doğrultusunda bilinçsizce kullanılması sonucunda, canlılar ve bu canlıların yaşam alanları olan habitatlar üzerinde yoğun bir baskı meydana gelmektedir. Bu kapsamda Ülkemizde yaşayan canlı türlerinin tespit edilmesi, yaşam alanlarının belirlenmesi, bu alanlar üzerindeki antropojenik baskıların minimize edilerek bu türlerin ve habitatların koruma altına alınması büyük önem arz etmektedir.

İzmir İli'nin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi ile ilin sahip olduğu biyolojik çeşitliliğinin ortaya konulması, korunması, izlenmesi ve gelecek nesillere aktarımı için alınması gereken önlemler ve tedbirlerin belirlenmesi hedeflenmiştir.

İzmir ilinde toplam 2.188 damarlı bitki taksonu tespit edilmiş, bunlardan 177 tanesinin endemik olduğu belirlenmiştir. Yapılan arazi çalışmaları sonucunda 1.245 takson tespit edilmiştir. Bunlardan 7 tanesi izleme için önerilmiştir.

Memeli hayvanlar hakkında yapılan literatür çalışmasına göre alanda 42 karasal memeli türünün yaşadığı tespit edilmiştir. Proje kapsamında gerçekleştirilen arazi çalışmaları neticesinde literatür ile tespit edilen 42 türden 29'u belirlenmiş olup, bu türlerin 8'i ankete dayalı olarak 21'i de arazi gözlemleri ile tespit edilmiştir. Bunlardan 2 tanesi izleme için önerilmiştir.

Kuşlar için literatür taramaları ve arazi çalışmaları sonucunda toplam 51 familyadan 277 tür tespit edilmiş olup bunlardan 205'i arazide tespit edilmiştir. Bunlardan 2 tanesi izleme için önerilmiştir.

İç su balıkları için arazi gözlemleri ve literatür bilgilerine göre İzmir ili sınırları içerisindeki akarsu, baraj gölü ve gölet gibi su sistemlerinde 11 familyaya ait toplam 37 iç su balık türü tespit edilmiştir. İzmir iç sularındaki türlerden 10'u endemiktir. Arazi çalışmalarında literatür bilgisine dayalı olarak belirlenen 37 türden 23 türe ulaşılmıştır. Bunlardan 8 tanesi izleme için önerilmiştir.

Sürüngenler ile ilgili daha önce yapılan çalışmalara göre 3 familyaya ait 3 kaplumbağa, 7 familyaya ait 14 kertenkele ve 6 familyaya ait 15 yılan olmak üzere toplam 32 sürüngen türü bulunmaktadır. Arazi çalışmaları sonucunda literatürde daha önce belirtilen 32 sürüngen türünün tamamı değişik lokalitelerden tespit edilmiştir. Sürüngen türlerine ait izleme önerilmemiştir.

İzmir’de amfibi türlerinin teşkil ettiği biyolojik çeşitliliğin saptanması amacıyla yapılan arazi çalışmaları sonucunda literatürde daha önce belirtilen 8 amfibi türünün tamamı değişik lokalitelerden tespit edilmiştir. Bu türler beş ayrı familyaya ait olup biri kuyruklu kurbağa familyasıdır. Türlerden iki tanesi kuyruklu kurbağa, geri kalanları ise kuyruksuz kurbağa türleridir. Amfibi türlerine ait izleme önerilmemiştir.

Tohumsuz bitkiler için gerçekleştirilen literatür taraması sonucunda İzmir İl sınırları içerisinde geçmişte yapılan çalışmalarda 12 familyaya ait 39 karayosunu türü ve 31 familyaya ait 104 mantar türü kayıtlara geçirilmiştir.

İzmir ilinden kayıtlı toplam 4.188 omurgasız taksonu (3.981 tür ve 207 alttür) listelenmiştir. Bu taksonlar 395 familyaya aittir. İzmir’den kayıtlı omurgasız taksonların 120 tanesi endemik olup bunların 11 tanesi bölgesel endemiktir. Endemik türlerin sadece 2 tanesi suçuldur.

1.İZLENECEK TÜRLER

1.1. İZLENECEK FLORA TÜRLERİ

1.1.1. *Campanula mugeana* (Mügenin Çançiçeği)

Latince adı	<i>Campanula mugeana</i>
Türkçe adı	Mügenin Çançiçeği
Endemiklik durumu	Lokal Endemik
Tehlike Kategorisi	LC (Düşük riskli)

Campanula mugeana (Müge çançiçeği) ilk olarak 2013 yılında Kemalpaşa Mahmut Dağı zirve altı şışt kayalıklarda keşfedilmiştir. *Campanula* cinsinin gen merkezi Akdeniz ve Kafkas bölgesinin dağlık alanlarıdır. *Campanula* ülkemizde 131 tür ve tür altı taksonla (alttür ve varyete dahi) temsil edilmekte olup bu taksonlardan 64'ü endemiktir. Endemizm oranı ise %54,7 civarındadır. *Campanula mugeana*'nın Dünyadaki bilinen tek yayılış noktası bu alandır. Türün popülasyonu üzerine ayrıntılı çalışmalar sonucunda toplam genç ve erişkin birey sayısı 1450 civarında sayılmıştır.

Fotoğraf 1 : *Campanula mugeana* (Mügenin Çançiçeği)* (*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

1.1.2. *Campanula teucroides* (Bozdağ Çanı)

Latince adı	<i>Campanula teucroides</i>
Türkçe adı	Bozdağ Çanı
Endemiklik durumu	Lokal Endemik
Tehlike Kategorisi	CR (Kritik tehlikede)

Campanula teucroides (Bozdağ çanı) ilk olarak 1844 yılında Ödemiş, Bozdağ'da şışt kayalıklarda keşfedilmiştir. *Campanula* L., dünya genelinde yaklaşık 420 türü sahiptir. *Campanula* cinsinin gen merkezi Akdeniz ve Kafkas bölgesinin dağlık alanlarıdır. *Campanula* ülkemizde 131 tür ve tür altı taksonla (alttür ve varyete dahi) temsil edilmektedir, bu taksonlardan 64'i endemiktir, endemizm oranı ise %54,7 civarındadır. *Campanula teucroides*'in dünyadaki bilinen tek yayılış noktası Bozdağ'dır.

Fotoğraf 2 : *Campanula teucroides* (Bozdağ Çanı)* (*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

1.1.3. *Cytisus orientalis* (Şark Tırfılı)

Latince adı	<i>Cytisus orientalis</i>
Türkçe adı	Şark Tırfılı
Endemiklik durumu	Endemik
Tehlike Kategorisi	EN (Tehlikede)

Cytisus orientalis (Şark tırfılı) ilk olarak 1812 yılında İzmir Tire Aydın Bozdağları eteklerinde bulunmuş daha sonra İzmir Ödemiş /Bozdağ, Kemalpaşa /Mahmut Dağı ve Muğla ili, Ula ilçesinde de tespit edilmiştir. *Cytisus* cinsinin ülkemizde bilinen 19 türü mevcuttur ve toplamda 6 tanesi endemiktir. Türün gerek gösterişli çiçeklere sahip oluşu gerekse de iri bir çalı formunda oluşu ile insanların dikkatini çekmiştir. Özellikle Tire tarafındaki popülasyon tarla açma nedeniyle çok yüksek tahribata maruz kalmıştır. Kemalpaşa Mahmut Dağında tespit edilen 20 civarındaki bireye sahip popülasyon yol açma nedeniyle yok olmuştur. Detaylı taramalara rağmen herhangi bir bireye rastlanamamıştır.

Fotoğraf 3 : *Cytisus orientalis* (Şark Tırfılı)* (*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

1.1.4. *Minuartia nifensis* (Nif Tıstısı)

Latince adı	<i>Minuartia nifensis</i>
Türkçe adı	Nif Tıstısı
Endemiklik durumu	Lokal Endemik
Tehlike Kategorisi	CR (Kritik)

Minuartia nifensis ilk olarak 1969 yılında İzmir Kemalpaşa/Nif dağından tanımlanmıştır. *Minuartia* cinsinin ülkemizde ise 39 türü bulur. Endemizm oranı yüksek bir cinstir. İzmir ili, Kemalpaşa ilçesi, Nif Dağı'nın zirvesinde 2 meta popülasyona sahip türün yayılış alanı 1,2 km² ye, birey sayısı 3300 civarında hesaplanmıştır. Yapılan çalışmalarda bu türün üreme döngüsünün ve tohum üretiminin zayıf olduğu tespit edilmiştir.

Fotoğraf 4 : *Minuartia nifensis* (Nif Tıstısı)* (*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

1.1.5. *Peucedanum guvenianum* (Efe Rezenesi)

Latince adı	<i>Peucedanum guvenianum</i>
Türkçe adı	Efe Rezenesi
Endemiklik durumu	Endemik
Tehlike Kategorisi	VU (Duyarlı)

Peucedanum guvenianum (Efe rezenesi) İzmir ili, Menderes-Gümüldür yolu üzeri, Tahtalı Barajı civarında 2017 yılında keşfedilmiştir. *Peucedanum*, özellikle Avrasya ve Afrika'da yayılış gösteren, 100-120 civarında tür ile temsil edilen heterojen bir cinistir. Türkiye'de *Peucedanum* cinsine ait 17 tür ve 7'si endemik olmak üzere toplam 18 takson bulunmaktadır. İlk keşfedildiğinde yaklaşık 500 civarında bireyle temsil edildiği vurgulanmıştır. Daha sonra gerçekleştirilen izleme çalışmalarında Menderes, Değirmendere, Karacadağ çıkışında oldukça büyük bir popülasyonu keşfedilmiş ve yaklaşık birey sayısı 12.000-15.000 civarındadır.

Fotoğraf 5 : *Peucedanum guvenianum* (Efe Rezenesi)*
(*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzlemesi)

1.1.6. *Chionodoxa luciliae* (= *Scilla luciliae*) (Bozdağ Sümbülü)

Latince adı	<i>Chionodoxa luciliae</i>
Türkçe adı	Bozdağ Sümbülü
Endemiklik durumu	Lokal Endemik
Tehlike Kategorisi	CR (Kritik)

Scilla luciliae (Bozdağ sümbülü) ilk olarak 1844 yılında Ödemiş, Bozdağ'da şişt topraklar üzerinde keşfedilmiştir. *Chionodoxa* cinsinin dünyada toplam 8 türü bulunmaktadır. Bunlardan 5'i ülkemizedir ve hepsi endemiktir. Cinsin Türkiye genelinde endemizm oranı %100 dür. *Chionodoxa luciliae* türünün sadece Bozdağ'da yayılışı bilinirken biyoçeşitlilik çalışması esnasında Aydın Dağları üzerinde yer alan İzmir Ödemiş, Ovacık mahallesi civarı dağlık alanda da tespit edilmiştir. Dünyadaki bilinen tek yayılış noktası Bozdağ'dır ve Ovacığı da kapsayan Ödemiş ilçesidir.

Fotoğraf 6 : *Chionodoxa luciliae* (= *Scilla luciliae*) (Bozdağ Sümbülü)* (*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

1.1.7. *Asperula daphneola* (Yatık Belumotu)

Latince adı	<i>Asperula daphneola</i>
Türkçe adı	Yatık Belumotu
Endemiklik durumu	Lokal Endemik
Tehlike Kategorisi	CR (Kritik)

Asperula daphneola 1934 yılında O. Schwarz tarafından İzmir ili, Kemalpaşa-Nif Dağı'nda keşfedilip bilim dünyasına tanıtılmıştır. İzmir il sınırları içinde bugüne kadar sadece Nif Dağı'ndan bilinen lokal endemik bir tür olan *A. Daphneola*'nın ikinci bir lokalitesi, bu alana çok yakın komşu bir dağ olan Mahmut Dağıdır. Gücel ve Seçmen (2009) tarafından gerçekleştirilen ve türün koruma biyolojisi ile çalışmada temelde türe ait üreme başarısının düşük olduğu belirlenmiştir. Popülasyon büyüklüğü ve yayılım alanının ise İzmir ili, Kemalpaşa ilçesi, Nif Dağı'nı oluşturan tepelerde 5 meta popülasyondan oluştuğu belirtilmiştir.

Fotoğraf 7 : *Chionodoxa luciliae* (= *Scilla luciliae*) (Bozdağ Sümbülü)*
(*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

1.2. İZLENECEK FAUNA TÜRLERİ

1.2.1. İZLENECEK MEMELİ TÜRLERİ

1.2.1.1 *Canis lupus* (Kurt)

Latince adı	<i>Canis lupus</i>
Türkçe adı	Kurt
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	LC (Düşük Riskli)

Kurtlar, Etçiller (Carnivora) takımının, köpekgiller familyasından, köpeğe benzeyen yırtıcı bir hayvandır. Genellikle ıssız bölgelerde yaşar. Ağırlığı 35-50 kg'dır. İri bir kurt, 120 cm uzunluğunda, omuz hizasında boyu 90 cm'dir. Ayrıca 50 cm uzunluğuna varan kuyruğu vardır. Batı Anadolu'daki popülasyonları zayıftır. Özellikle kurt-isan çatışması nedeni ile tehlike altındadır.

Fotoğraf 8 : *Canis lupus* (Kurt)*
(*Kaynak: İzmir DKMP Şube Müdürlüğü)

1.2.1.2 *Capreolus capreolus* (Karaca)

Latince adı	<i>Capreolus capreolus</i>
Türkçe adı	Karaca
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	LC (Düşük Riskli)

Ülkemizdeki en küçük geyik türüdür. Bacakları uzun; gözleri büyük; üst gözkapaklarında uzun kirpikler vardır. Yalnız erkeklerde kısa çatalı ve üstü çok pürüzlü boynuzları vardır. Kulakları oldukça büyük, öne dönük ve yukarı kalkıktır. Renkleri yazın kırmızı-kahverengi, kışınsa gri, boz-kahverengidir. Kuyruklarının bağlandığı kısmın civarında “ayna” denilen oldukça geniş beyaz bir benek vardır. Alt tabakası zengin yapraklı kuru ormanlarını, ibrelili-yapraklı karışık ormanları ve baltalıkları sever. Tarım alanlarının ormanla iç içe olduğu yerleri, bol miktarda çayırılık ve açıklıkların bulunduğu yapraklı korulukları ve korulu baltalıkları tercih eder.

Fotoğraf 9 : *Capreolus capreolus* (Karaca)*

(*Kaynak: İzmir DKMP Şube Müdürlüğü)

1.2.2. İZLENECEK KUŞ TÜRLERİ

1.2.2.1 *Haematopus finschi* (Poyrazkuşu)

Latince adı	<i>Haematopus finschi</i>
Türkçe adı	Poyraz kuşu
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	NT (Tehdite Açık)

İri, siyah-beyaz bir kıyı kuşudur. Uzun kırmızı bir gagası, (erişkinin) nispeten kısa pembemsi kırmızı ayakları vardır. Uçuşu kuvvetli ve düzdür, uçarken beyaz kanat çizgisi, beyaz kuyruk sokumu ve siyah kuyruk bandı belirgindir. Erişkinin üreme dışı giysisinde beyaz bir boyun kuşağı oluşur ve gagasının ucu daha donuk bir renk alır. Genci ve ergenin üstü daha soluk, gaga ucu koyu, bacakları grimsi pembe ve boyun kuşağı beyazdır. Sürücül ve gürültücüdür. Yayıgın sesi uzaktan işitilen ‘kliip-kliip’ ve iki heceli ‘pik-pik’ şeklindedir. Göller ve nehirlerde, kıyıları genelde kıyısız alanlarda bulunur. (<https://ebird.org/species/euroys1/TR>)

Fotoğraf 10 : *Haematopus finschi* (Poyrazkuşu)*

(*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

1.2.2.2 *Numenius arquata* (Kervançulluğu)

Latince adı	<i>Numenius arquata</i>
Türkçe adı	Kervançulluğu
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	NT (Tehdite Açık)

Büyük, çizgili, kahverengimsi, uzun ve kıvrık gagalı bir kıyı kuşudur. Erkeği dışısından daha küçük ve kısa gagalıdır. Genç erkeğin gaga boyu sürmeli kervançulluğuyla örtüşür ancak, gaga kıvrımı ucuna doğru artmaz. Uçarken bir martıyı andıracak kadar yavaş kanat çırpar, enine çizgili kuyruğu, sürmeli kervançulluğuna benzer olarak kuyruk sokumunda ve sırtının gerisinde kama şeklinde beyazlık belirir. Uçuş sesi uzaktan duyulabilen, ahenkli, hafifçe tizleşen ve kolaylıkla taklit edilebilen bir ısıktır: ‘tuuuuuiii’. Gel-git alanlarındaki çamur düzlükleri ve kumullar, kayalık sahiller, mercan kayalıkları, ayrıca iç bölgelerdeki çamurlu veya otsu bitki örtülü sulakalan kıyılarında bulunur. (<https://ebird.org/species/eurcur/TR>)

Fotoğraf 11 : *Numenius arquata* (Kervançulluğu)*

(*Kaynak: <https://ebird.org/species/eurcur/TR>)

1.2.2.3 *Pelecanus crispus* (Tepeli Pelikan)

Latince adı	<i>Pelecanus crispus</i>
Türkçe adı	Tepeli Pelikan
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	VU (Duyarlı)

Erişkinlerin boyu 160-180 cm, kanat açıklığı 310-345 cm ve ağırlıkları 10-12 kg arasındadır. Erkekler genellikle dişilerden daha büyük ve daha uzun gagalıdır. Erişkinlerin vücut tüyleri genellikle grimsi beyaz iken gençleri daha koyu grimsi, kahverengi tüylere sahiptir. Üreme döneminde, ergin bireylerin baş üstünde kıvrık ve püsküllü görünümüne sahip tüyleri belirgindir ve bu özellikleri ile ülkemizde “Tepeli” adını almışlardır. Tepeli pelikanlar, koloniler halinde üreyen su kuşlarıdır. Kolonideki çiftler üreme sezonu için tek eşlidir ancak üreme dönemi sonrasında beraber olmazlar.

Fotoğraf 12 : *Pelecanus crispus* (Tepeli Pelikan)*(*Kaynak: İzmir DKMP Şube Müdürlüğü)

1.2.2.4 *Puffinus yelkouan* (Yelkovan)

Latince adı	<i>Puffinus yelkouan</i>
Türkçe adı	Yelkovan
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	VU (Duyarlı)

Suya çok yakın, hızlı kanat çırparak uçan büyük Yelkovan sürüleri özellikle İstanbul Boğazı'nda çok hoş görüntüler oluşturur. Üst kısım koyu kahverengi, alt kısım ise beyazdır. Kanat altı beyazdır. Gaga ince, uzun ve koyu renklidir. Uçuş sırasında ayaklar kuyruğu biraz aşar. Genellikle sürüler halinde bulunur, balıkçı teknelerinin etrafında Martı ve diğer türlerle birlikte beslenir. Dünya popülasyonunun önemli bir kısmı Karadeniz'de kışlar. Karadeniz'e yaptığı yıllık göçleri esnasında Boğazlar'da çok büyük sayılara ulaşır. Açık denizlerde bulunur. (<https://ebird.org/species/levshe1/TR>)

Fotoğraf 13 : *Puffinus yelkouan* (Yelkovan)*

(*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

1.2.2.5 *Streptopelia turtur* (Üveyik)

Latince adı	<i>Streptopelia turtur</i>
Türkçe adı	Üveyik
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	VU (Duyarlı)

Küçük ve hızlı uçan bir üveyiktir. Kuyruğu kumrudan daha kısa ve kanatları daha sivridir. Daha koyu kanat altı, belirgin beyaz karın lekesi, kızıl üzerine siyah benekli üstü ve kanadının ucuna doğru mavimsi gri panel ile ayrılır. Kuyruk üstünün keskin bir hatla ayrılan beyaz uçları, özellikle konarken kuyruk açıldığında belirgindir. Erişkinlerin boyun yanlarında siyah beyaz çizgili bir leke vardır, bu leke gencinde bulunmaz. Çoğunlukla sürücüdür. Ağaçlıklar ve tarım arazilerinde bulunur. (<https://ebird.org/species/eutdov/TR>)

Fotoğraf 14 : *Streptopelia turtur* (Üveyik)*

(*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

1.2.2.6 *Vanellus vanellus* (Kızkuşu)

Latince adı	<i>Vanellus vanellus</i>
Türkçe adı	Kızkuşu
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	NT (Tehdite Açık)

Uzun, ince ve kalkık tepesi ve yeşilimsi üst tarafıyla karıştırılmayacak bir türdür. Alt tarafı bembeyazdır, geniş siyah bir göğüs kuşağı vardır ve kuyruk üstü kırmızımsı sarıdır. Uçarken geniş ve yuvarlak kanatları seçilir, kanat çizgisi yoktur. Kışın üst tüyelerinin ince açık kenarları pullu bir desen oluşturur. Gencinin uzun tepesi yoktur, bunun yerine ensesinde dağınık sivri bir püskülü vardır. Üreme dışında çoğunlukla büyük sürüler oluşturur. Üreme alanlarında yaptığı dalgalı gösteri uçuşu sırasında yüksek ve tiz bir 'piiu-vit' sesi duyulur. Açık tarım arazileri, bataklıklar, sığ su birikintileri ve kıyılardaki düzlüklerde bulunur. (<https://ebird.org/species/norlap/TR>)

Fotoğraf 15 : *Vanellus vanellus* (Kız Kuşu)*
(*Foto:S:BEKİR)

1.2.2.7 *Aythya ferina* (Elmabaş Patka)

Latince adı	<i>Aythya ferina</i>
Türkçe adı	Elmabaş PATka
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	NT (Tehdite Açık)

Alnının yumuşak bir kavisle uzun gagasına inmesi tipik özelliğidir. Erkeğin başı ve boynu kızıl kahverengi, göğsü siyah, gövdesi açık gridir. Siyah gagasının merkezinde açık mavimsi gri bir kuşak bulunur. Dişisinin başı ve göğsü soluk kahverengi, gıdısı ve göz çizgisi daha açıktır. Koyu renkli gagası ucuna doğru açılır, gaga kancası siyahtır. Genellikle Tepeli patka sürüleri ile birleşir. Dalarak beslenir. Büyük ve küçük, bitki örtüsü açısından zengin sulak alanlarda bulunur. (<https://ebird.org/species/com poc/TR>)

Fotoğraf 16 : *Aythya ferina* (Elmabaş Patka)*

(*Kaynak: <https://ebird.org/species/com poc/TR>)

1.2.2.8 *Aythya nyroca* (Pasbaş Patka)

Latince adı	<i>Aythya nyroca</i>
Türkçe adı	Pasbaş Patka
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	NT (Tehdite Açık)

Tepeli patkadan biraz küçüktür, başının şekliyle elmabaş patkayı andırır. Erkeğin gövdesi canlı kıvı kahverengi, gözü beyaz ve kuyruk altı örtüleri beyaz ve belirgin hatlıdır. Ayrıca sivri tepesi ve oldukça uzun gri gagası dikkat çeker. Dişi ve ergenin gözleri koyudur (bir yaşındaki erkeklerinki beyaz), bazı tepeli patkalarda görülen gaga kökündeki beyaz leke bulunmaz. Kuyruk altı tüyleri bembeyaz ve belirgin hatlıdır. Uçuşta, her iki cinsiyette de kalın beyaz kanat şeridi görülür. Sığ ve bitki örtüsü açısından zengin sulak alanlar, bazen tuzlu sulak alanlarda bulunur. (<https://ebird.org/species/ferduc/TR>)

Fotoğraf 17 : *Aythya nyroca* (Pasbaş Patka)*
(*<https://ebird.org/species/ferduc/TR>)

1.2.3. İZLENECEK İÇ SU BALIKLARI TÜRLERİ

1.2.3.1 *Oncorhynchus mykiss* (Alabalık Türü)

Latince adı	<i>Oncorhynchus mykiss</i>
Türkçe adı	Alabalık Türü
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	NE (Değerlendirilmemiş)

Oncorhynchus mykiss (Alabalıklar) gibi soğuk ve oksijence zengin suları seven türler, bu ortamlardaki olumsuz gelişmeler sonucunda popülasyon yoğunluklarını kaybetmektedirler. Popülasyon yoğunluklarının da değişen habitat özelliklerine bağlı olarak düşük olduğu değerlendirilmiştir. Bulunduğu habitatının özellikleriyle kendi yaşam özellikleri arasında benzerlik bulunmaktadır. *Oncorhynchus mykiss* aşılana türlerden olmasına rağmen kirlenme tehdidinin az olduğu alanlarda popülasyon oluşturarak yaşamını sürdürmektedir.

Fotoğraf 18 : *Oncorhynchus mykiss* (Gökkuşığı Alabalığı)*
(*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

1.2.3.2 *Alburnus attalus* (İnci Balığı)

Latince adı	<i>Alburnus attalus</i>
Türkçe adı	İnci Balığı
Endemiklik durumu	Endemik
Tehlike Kategorisi	EN (Tehlikede)

İnce balığı sazangillere ait bir balık türü olup ismi pullarının yapısından gelmektedir. İnci balıklarının boyları ortalama 20 santimetre kadardır. 25 cm'ye kadar büyüdükleri de görülür ancak bu son derece nadirdir. İnci balıklarının yüzgeç kısmındaki renk sırt kısmındaki renkten biraz daha koyudur. İnce uzun ve yanlardan basık bir vücuda sahiptir. Büyük bir göze sahip olan inci balığının ağız kısmı da vücuduna nazaran büyük sayılır ve alt çenesi hafif ileriye doğru uzamış vaziyettedir. Böylece sinekleri ve böcekleri kaparak yemesi daha kolay gerçekleşmektedir. Nispeten ufak balıklardan biri olan inci balığı bu sebeple sudaki kurtları, planktonları, böcek lavralarını ve su yüzeyinde olan sinekleri avlayarak beslenmektedir. (<https://derinkesif.com/su-alti/balik-avcilik/inci-baligi-hakkinda-bilgiler.html>)

Fotoğraf 19 : *Alburnus attalus* (İnci Balığı)*

(*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

1.2.3.3 *Anguilla anguilla* (Yılan Balığı)

Latince adı	<i>Anguilla anguilla</i>
Türkçe adı	Yılan Balığı
Endemiklik durumu	Endemik değil
Tehlike Kategorisi	CR (Kritik)

Anguilla anguilla türü etçil balıktır. Cinsel olgunluğa ulaşan bireyler Meksika Körfezi'nde Sargossa Denizi'ne göç ederek üremelerini orada gerçekleştirmektedir. Genelde 3 yılda larva halinden çıkan yavrular ebeveynlerinin çıktığı nehir ve göllere dönmektedirler. Anadolu'da en fazla Bafa Gölü ile Büyük Menderes, Küçük Menderes ve Gediz Nehri'nde yaşamaktadır. Göllerdeki balıklar dereler, küçük akarsular aracılığıyla denize ulaşmaya çalıştıkları bilinmektedir. 7-14 yaştaki yetişkin yılan balıkları metamorfoz geçirmektedirler. Larvalar akıntılarla Akdeniz'e dönmekte ve 2,5-3 yıl içinde Türkiye kıyılarına ulaşmaktadırlar. İç sulara ise yağmurlu mevsimlerde su baskınları ile geçtikleri bildirilmektedir.

Fotoğraf 20 : *Anguilla anguilla* (Yılan Balığı)*
(*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzlemesi)

2. İZLENECEK ÖZELLİKLİ ALANLAR

2.1. Bozdağlar

Bozdağlar, yüksek dağ stepleri, alpinik bitki zonunun varlığı, *Pinus nigra* (Karaçam) ve *Quercus ithaburensis* subsp. *macrolepis* ve *Quercus cerris* topluluklarını barındıran endemik türlerce zengin bir alandır. Yaklaşık 120 civarında endemik tür barındırmakta ve bu türlerden 14 tanesi sadece Bozdağ'a özgüdür veya oldukça lokal birkaç popülasyona sahiptir. Amfibi ve sürüngen türleri açısından da oldukça zengin alandır. Baskın türleri ise *Lacerta trilineata* (İri yeşil kertenkele), *Triturus ivanbureschi* (Pürtüklü semender)'dir. Aynı zamanda *Canis lupus* (Kurt)'ta memeli türleri arasında baskın türdür. Bu nedenle bu alan için ekosistem düzeyinde izlemesi yapılması önerilmiştir.

Fotoğraf 21 : Bozdağ Habitata*

(*Kaynak: İzmir İli Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzlemesi)

2.2. Nif Dağı

Nif Dağı'nda vejetasyonun yüksekliğe bağlı olarak değişmesi sebebiyle baskın türlerde vejetasyon tipine göre değişmektedir. 400 metreye kadar plantasyon sahası olması sebebiyle kültür bitkileri, Kızılçam'ın tahrip olması sebebiyle oluşan *Ouercus coccifera* (Kermes meşesi) baskınlığında Maki vejetasyonu, 800 metreye kadar *Pinus brutia* (Kızıl am) baskınken, 900-1000 metrelerde *Pinus nigra* (Kara am) hâkim hale gelirken Karaçam'ın bittiği yerden zirveye kadar yüksek dağ bitkileri yer almakta *Acantholimon acerosum* (Pişikkeveni) *Dianthus erinaceus* (Alpin karanfil) bulunmaktadır. Nif Dağı nokta endemikleri barındırmaktadır. Bu nedenle bu alan için ekosistem düzeyinde izlemesi yapılması önerilmiştir.

Fotoğraf 22 : Nif Dağı Habitadı*

(*Kaynak: İzmir İli Biyolojik eşitlilik Envanter ve İzlemesi)

2.3. Mahmut Dağı

Mahmut Dağı zellikli Bitki Toplumu olarak belirlenmiştir. Hem şist anakaya hem de zirve kısmında kalker ana kayaya sahip ve her iki habitata özgü endemik türleri barındıran ve sadece bu dağa özgü lokal endemik *Campanula mugeana* ve *Scilla sardensis* türlerini barındıran bir alandır. Bu nedenle bu alan için ekosistem düzeyinde izlemesi yapılması önerilmiştir.

Fotoğraf 23 : Mahmut Dağı Habitatu*

(*Kaynak: İzmir İli Biyolojik eşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Sonuç Raporu)

2.4. Gediz Deltası

Gediz Deltası, Çiğli, Menemen, Foça ve Karşıyaka ilçe sınırlarındadır. Delta, Uluslararası öneme sahip olup 1998’de Ramsar Sözleşmesi’ne dahil olmuştur. Ramsar Alanı büyüklüğü 14.900 ha’dır. Deltanın Tampon Bölge sınırı büyüklüğü ise 32.357 ha’dır.

Alanda 300 kuş türü ve 61 familyadan 316 bitki türü tespit edilmiştir. Alan flamingo ve tepeli pelikanın önemli üreme alanlarından biridir. Bunun yanında pek çok memeli türüne de ev sahipliği yapmaktadır. Bu nedenlerle Gediz Deltası Özellikli Yaban Hayvanı Alanı olarak belirlenmiştir ve izlemesi yapılması önerilmiştir.

Fotoğraf 24 : Gediz Deltası Özellikli Yaban Hayvanı Alanı*
(*Kaynak: İzmir DKMP Şube Müdürlüğü)

2.5. Ovacık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Ovacık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası 5785,00 ha. alanı kaplamaktadır. Saha barındırdığı Karaca (*Capreolus capreolus*) popülasyonu nedeniyle Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ilan edilmiştir.

İzmir Bayındır Ovacık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası biyolojik zenginlik açısından Ege Bölgesi'nin en sıcak noktalarından birisidir. Bu farklılığın temel nedeni alanda iklimin nemli ve ılıman oluşu, coğrafik olarak engebeli bir arazi oluşu, nemli vadilerin bulunması ve bölgenin günümüze kadar dış faktörlerden fazla etkilenmeden bozulmamış olmasıdır. Bu nedenlerle Bayındır Ovacık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Özellikli Yaban Hayvanı Alanı olarak belirlenmiştir ve izlemesi yapılması önerilmiştir.

Fotoğraf 25 : Bayındır Ovacık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Özellikli Yaban Hayvanı Alanı* (*Kaynak: İzmir DKMP Şube Müdürlüğü)

T.C.

TARIM VE ORMAN BAKANLIğI

4. Bölge Müdürlüğü

İzmir Şube Müdürlüğü

1743 Sok. No:29 Karşıyaka - İZMİR

Tel: 0 232 369 80 06 Faks: 0 232 369 64 84